

Б. М Е Л Ь О Д І Я

ЗЕЛА ТА ЇХ ПРИСТОСУВАННЯ

У К Р А І Н С Ь К И Й Ч Е Р В О Н И Й Х Р Е С Т
У П А

Б. М Е Л Ь О Д І Я

ЗЕЛА ТА ЇХ ПРИСТОСУВАННЯ

Дра сестри Гарини
Андрейовича Вернигор
Іван Гарин
Своя

У К Р А І Н С Ь К И Й Ч Е Р В О Н И Й Х Р Е С Т
У П А

В обличчі тотальної війни нашого народу з Москвою, Український Червоний Хрест /УЧХ/ при УПА взявши під увагу тяжкі обставини Червонохресної праці як серед ранених і хворих вояків УПА, так і серед нашого цивільного населення, мусить вдатись до всіх доступних йому середників, щоб належно розв'язати проблему заосмотрення всіх наших санітарних пунктів відповідними лікувальними середниками. В тому случаї лише наша відданість, наша жертвенність Червонохресній праці буде запорукою успішної діяльності УЧХ при УПА. Взнявши під увагу неймовірно тяжкі обставини революційної діяльності ОУН-УПА під московсько-більшовицькою окупацією нашої Батьківщини, ми свідомі того факту, що розв'язка достатнього заосмотрення відповідними лікувальними середниками всіх наших санітарних пунктів не буде задовільною, якщо ми не вдамось рівночасно і до рослинного світу, як до віковичного джерела добування різних лічних середників. Тєю дорогою ми зуміємо до певної міри вирівняти недостачу потрібних нам ліків.

Нам усім є знаний факт, що з усіх народів південного сходу Європи наш народ посідає найглибші традиції рослинного лікування. Тому використовуючи віковий досвід рослинного лікування нашим народом, постараємось дати в приступній лаконічній формі спосіб збирання, сушення лічних рослин, та їх застосування при різних недугах. У світлі того факту завданням сучасного нашого лікування рослинами буде подача, як найменш змінену живу рослину, або її сік хворому-раненому, якого людський організм легше сприймає рослинні соки, тому що вони ближчі до його природи, як чисті жемічні сполуки.

Пристаючи до детальнішого обговорення зел та їх пристосування, зупинімся на кількох загальних увагах:

1/ збирання отруйних лічних рослин таких як горіцвіт, див-дерев, наперсник і інші, вимагає спеціальної обережності. Подібні рослини завсіди треба збирати, сушити і переховувати осібно від інших лічних рослин. Підчас збирання тих отруйних лічних зел не вільно руками доторкатися ні очей ні уст. Після їх збирання треба завжди мити руки, при чому рекомендується тримати дітей оподалик від тих отруйних зел.

2/ Не мішати рослин, навіть у тому случаї, коли вони мають однакове лічи́че призначення. При тому не дозволяється мішати навіть частини тої самої рослини, нпр. листя і коріння лікарської мальви ітп. На кожному пакунку з зела́ми повинен бути виразний напис, який визначає цю рослину.

К о л и з б и р а т и л і к у в а л ь н і р о с л и н и ?
Лікувальні рослини рекомендується збирати ранком по росі за старим звичаєм, поки ще сонце не припікає.

Я к з б и р а т и р о с л и н и ?

Найкраще стинати їх гострим ножем, або гострим серпом. Збирати треба дорослі, добре розвинені рослини. Не збирати рослин надто запліджених, бо даватимуть каламутний напар. Рідко коли збирається цілу рослину з листям і квітами. Припору́чається збирання занадто грубих і твердих стеблин оминати. До сушення треба стеблини порозтинати і цілу рослину очистити.

Н а с і н н я з б и р а є м о г о л о в н о т о д і , я к з о в с і м д о з р і л и .

К о р і н н я з б и р а є м о о с і н н ю а б о в е с н ю , я к е т р е б а с к о р о в и м и т и , при чому не вільно його мочити. Поламане або потріскане коріння очищується щіткою. Найкраще сушити коріння нанизивши на ґитках.

К О Р У треба збирати лише весною, натомість несмолисту кору можна збирати осінню, як опадає листя.

К в і т и , досить тяжко збирати, головно тому, що вони дуже легко мнутья, міняють свій колір і запах. Маємо три способи збирання квітів:

а/ збирається тільки верхівлі рослини із переважно ще не зовсім розвиненими квітами,

б/ збирається цілу квітку з найкоротшими хвостиками /якщо можливо/

в/ збирається тільки кольорові пелюстки квітів.

Тому, що квіти легко псується, дораджується сушити їх того самого дня, розпростерши їх на папері, або на полотні. Переховувати їх треба у бляшанках у холоднім і сухім місці, далеко від соняшного проміння. Квіти збираємо на початку квітнення.

Л и с т я найкраще збирається перед квітненням рослини. Вони є щойно тоді сухими, коли серединний нерв і прожилки є крихкі.

Б р у н ь к и з б и р а ю т ь с я т о д і , к о л и в о н и щ е є к л е і с т і й з а п а л ь н і , т а щ е н е в и п у с т и л и л и с т ь к і в . Ї х м о ж н а с у ш и т и н а в і д к р и т і м п о в і т р і .

Процес сушення слідує після зібрання рослин. Приступаючи до сушення треба рослини посортувати тобто треба тримати окремо отруйні рослини від неотруйних. Під час сортування вказаним очистити рослини від всяких занечищень. Тому що на сонці лічнічі рослини втрачають свій колір і лічнічі властивості, їх сушиться в тіні. Насіння, або коріння сушаться головню в сушарках-печах при температурі 50-80 Ц. Дораджується не перевертати цвіту під час його сушення. Щоб цвіт легше сушився вказаним є розстелити його на полотні або папері дуже тонким шаром. Не рекомендується держати цвіту на купі, тому що по кількох годинах він перегрівається, а тоді треба його викинути.

Найкраще сушити зела на просторім, сухім горіщі, де б не занадто нагрівало сонце, а вітер вільно його провівав. Не є вказаним сушити зела на камінні, глині чи цементі, тому мусить бути дерев'яна підлога, дошки, чи завішене полотно, або папір.

Переховування висушеного цвіту відбувається в скляних, бляшаних, або сухих глиняних посудинах щільно замкнених. Інші частини рослин можна держати в мішках, скринях якнайдалше від вогкості. Всі сушені рослини повинні задержати свій своєрідний запах, смак і кольор. Не всі зела можна сушити, тому що по їх висушенні вони втрачають свої лічнічі властивості, як приміром: лопух, петрушка, звичайна кропива, зілля кульбаби і інші. З тих свіжих рослин можемо приготувати тривалі салатки на зиму, які можна ужити до боротьби зі скорбутом /цингою/, або зимовим недоживлюванням. Лікувальні сушені рослини часто треба провітрювати. Як тільки покажеться на них ржаві плями, стухлий запах або паразити, то треба їх негайно викинути. Сушені рослини в загальному переховуються не довше в найкращому перехованні як один або два роки. В одній посудині не переховується більше цвіту як 1 або 2 кг. Натомість листя і ціле зілля переховуються в одній скринці або мішку по 15-20 кг. Пахучі рослини найкраще тримати герметично замкненими, тому що вони надають запаху іншим рослинам, які є біля них.

Як уживати готові сушені рослини

Готові сушені рослини звичайно подаємо у формі напару слабого або міцного, у відварі, або у спиртовій наливці.

Слабий напар приготуємо з чайної ложечки рослини политой склянкою окропу. Потім зіставляємо на теплі, але щоб не кипіло. По 15 хви-

линах напар готовий. Треба лише процідити і подати хорому залежно від потреби 1-2-3 рази денно.

М і ц н и й н а п а р приготуємо так само, тільки рослини даємо більше, тобто одну або дві столові ложки. Напарувати треба в замкненій посудині і найліпше у глиняній а не металевій.

В і д в а р приготуємо в тих самих пропорціях, тільки окропу додаємо на половину більше і варити через 20 хвилин, аж цей лишок води википить. Звичайно відвару п'ється менше як напару / 1/2 шклянки 2-3 рази денно.

Н а с т і й приготуємо в той спосіб, що заливаємо гарячою водою покраяні коріння чи кору і зіставляємо в замкненій щільно посудині на кілька годин /або на ніч/. Перед поданням трохи підігрівасмо.

С п и р т о в у н а л и в к у приготуємо в той спосіб, що мішанину сировини заливаємо у щільно замкненій посудині 70%-75% алькоголем і відставляємо на 2-3 дні часто мішаючи, щоб побажані складники могли добре розчинитись. Згодом мішанину фільтруємо, а залишки на фільтрі змивасмо алькоголем. Одна ложочка 3 або 4 рази денно.

Що до напарів, то звичайно приготуємо їх в тому случаї, де переважає листя і цвіт. Відвари даємо рідше—тут переважає кора і коріння.

У наглих випадках, як напр. у кровотечах, даємо ліки частійше і більше, що 1-2 години.

Слід тут підчеркнути, що перед поданням лічничої рослини у формі напару чи відвару рослинний сирівець треба обробити в слідуючий спосіб.

накропити, докладно зволожити рослинний сирівець водою / 1/3 -1/2 ваги сирівця/, аж напічнявіє, а потім добре перетерти у ступі / найліпше не в металевій/, потім спресувати на папері і висушити. Такі рослини дуже добре напарюються, бо розчавлення їх у ступі відкриває клітини для діяння гарячої води. Спеціально важне це при насінні, корах, стеблинах, а менш важне при квітах.

В дальшому розділі є подані в альфаветичному порядку недуги і способи їх лікування давно випробуваними лічничими рослинами, а почасти способи взяті з найновішої літератури про досліди в ділянці лікувальних рослин.

ПОАЗБУЧНИЙ СПИСОК ХОРІБ

ТА

СПОСІБ ЇХ ЛІКУВАННЯ ЛІЧНИЧИМИ ЗЕЛАМИ

1. АНЕМІЯ

1/ На початок келішок або ложечка відвару дягелю, подорожника Петрів батіг, або відвар з коріння шувара-відвар верхівець полину, або ягід ялівцю/для побільшення соків/. В їжі більше петрушки, кропу, кмину, ганусу, майоранок, м'яти, а пізніше трошки хрину, червоного перцю, часнику, цибулі. Одночасно щораз більше / від 1/2 до 3 склянки / міцного напару із жалкої кропиви. В їжі побільшувати травні страви де є яйця, м'ясо, сил і сушені овочі. По двох-чотирьох тижнях городовина як: зелена салата, салата з Петрів батіг, терта морква. Потім третій сирий часник і цибуля або сік з них. Згодом терта редька і третій корінь петрушки, або сік з них. В кінці один або два рази в тижні їсти тільки салатки звареної картоплі з олією, свіже городиння, та квашенини з капусти, огірків, яблук, хліб і фрукти. По недокрів'ю один раз денно склянку напару з Івана прозирника, або з деревію. Пити наніч або натще.

2. АПЕТИТ

- 1/ Відвар або спиртова наливка з коріння дягилю.
- 2/ Відвар з полину
- 3/ Відвар або спиртова наливка з румянцю,
- 4/ Відвар, спиртова наливка або порошок зі стокривці.

3. БІГУНКА

- 1/ Відвар з дрясену / ціла рослина /
- 2/ " з липового цвіту
- 3/ " з сушених ягід афин
- 4/ " або сік із листя бабки
- 5/ " з полину
- 6/ спиртова наливка і порошок із свічурника
- 7/ водний настій, вивар з листя, цвітів і овочів з тернини
- 8/ відвар із шалвії.

4. БІЛЬ ГОЛОВИ

- 1/ ароматичний оцет із цвіту чорної бузини
- 2/ сильний вивар із листя бабки

- 3/ свіже листя перцевої мятки приложити до висків
- 4/ напар із цвіту румянцю / 1-2 шклянки денно/
- 5/ 2 частини коріння одоляну
1 " польової конюшини
і трішки перцевої мятки. } одна або дві шклянки денно
/ впорядкувати шлунок і нерви/

5. БОЛЯЧКИ

- 1/ відвар, водний настій із шавію, як оклад-купіль, змивання затвердлених болячків їх розмякшіє.
- 2/ відвар з румянцю /зовнішньо/ змякшує струпи, викиди на голові затверділі болячки-відтовщує волосся.
- 3/ відвар із слизу лісового / як оклад / прискорює материзування болячок
- 4/ розтерте свіже листя бабки стягає і гоїть рани та запалені болячки, рани від попечення і росячі лишай.
- 5/ порошок і дубової кори-засищувати гниючі рани і болячки
- 6/ 2 частини дрясену
1 " полину
1 " центурії
1 " кори з молодих дубових
галузок } відвар-гоїть застарілі
болячки в шлунку
і кишках.

6. ВІДМОРОЖЕННЯ -ВІДЛЕЖАННЯ

- 1/ купіль або компрес з вивару дубової кори /проти відлежання/
- 2/ 20-30 хвилин відварений цвіт в олії з Івана прозірника /компрес/
- 3/ компрес із потовченого зеленого листя омели
- 4/ намочені шкірки огірків жовтяників / приложити/

7. ВОДНА ПУХЛИНА

- 1/ відвар з листя берези
- 2/ " з калиточника
- 3/ " з полину
- 4/ " з хвоцу
- 5/ " водний настій, або спиртова наливка з розмайрину лікарського
- 6/ " з цвіту липи з молоком і медом
- 7/ вивар з корня татарського зілля
- 8/ " або спиртова наливка з молодих галузок омели
- 9/ " із коріння бузини або крушини

8. ГАРЯЧКА

- 1/ спорошкована кора білої верби по 2-3 грами 3 або 4 рази денно
- 2/ відвар з коріння соняшника / 1/2 шклянки 2 рази денно/- або тінктура 1:8, пити чайну ложечку 3 рази денно, дітям 20 крапель 3 рази денно. Пити 3 або 5 тижнів.
- 3/ холодний водний настій з центурії.
- 4/ відвар з кори тернини,
- 5/ 2 частини кори дуба і жовтого свічурника } відвар
1 " вершок полину }
- 6/ відвар з кори білої верби і коріння гребінника / по половині /

9. ГОРЛО

- 1/ відвар із шалвії- в зафлегмленні горла,
- 2/ інгаляція з гордівлі лікарської- в загаленні горла і болях в ушах,
- 3/ сік із афин з водою- при катарі горла і гортанки / полукати /
- 4/ вивар із коріння одоляну лік.

10. ГРУДНІ НЕДУГИ

- 1/ запалення: а/ відвар із цвіту арніки,
б/ гірчичний олій і плястер,
в/ хріновий плястер,
- 2/ зафлегмлення: а/ відвар або спиртова наливка з дягелю,
б/ чай із цвіту липи,
в/ пів чайної ложечки живиці зі сосни з горячим молоком пити 3 рази денно /терпентинова курація/
- 3/ кровавлення: відвар з калиточника,
- 4/ туберкульоза: а/ відвар з коріння гавязу живокосту осолоджений медом,
б/ відвар цвіту гордівлі з молоком,
в/ " з дубової кори-інгаляція
г/ чай з листя і цвіту підбілу,
д/ відвар з цілої рослини слизу лікарського
е/ " з шалвії,
к/ " з кропиви.
- 5/ грудні недомагання: а/ чай з материнки,
б/ чай з цвіту глухої кропиви-1-2 рази денно.

11. ГЕМОРОЇДИ

- 1/ на початок чищення кишок відваром з кори і ягід крушини /пити/,
 а опісля: 2 частини калиточника або дрясену гірчака, } одна сто-
 1 " ягід чорниць, } лова ложка
 1 " висушеної кори гіркокаштана- } на одну шк-
 додати трохи м'яти перцевої. } лянку води.
 2-3 рази де-
 нно зваження } кровавлення
 перестане.

По кривавленні натче серце і наніч склянка тертої моркви і холодні компреси зі соку моркви на отвір. Замість сирої подвійна порція вареної моркви.

- 2/ вивар з кори крушини.

12. ГУБИ

Масць із порошку і листя васильків / грудні бородавки у жінок і потріскані губи /.

13. ДИКЕ МЯСО

- 1/ Сік із свіжого листя афини.

14. ДИФТЕРІЯ

- 1/ плястер і гірчиці / 1/2 год. дошиї /-з початком дифтерії і ангіни,
 2/ відвар із шалвії-полоскати.

15. ЖОВТАЧКА

- 1/ відвар, водний настій, тінктура, порошок, сік із бібника трилистника,
 2/ " із центурії,
 3/ " із полину.

16. ЖОВЧЕВІ КАМІННЯ

Чай, порошок, або спиртова наливка зі стокривці.

17. ЖОЛУДОК

- 1/ корчі- відвар із листя афини,
 2/ " катар кишок, виганяє вітри-відвар із румянцю,
 3/ " запір, утихомирве бідь шлунка та кишок- відвар з листя мятки,

- 4/ корчі- болі у шлунку:

2 частини дрясену,
 1 частина центурії,
 1 " кори із молодих галузок дуба,
 1 " полину

} відвар

- 5/ чай із цвіту акації,

- 6/ веред на жолудку: сильний відвар з насіння льону по одній шклянці-

- 7/ біль на нервовім тлі: легкий напар із цвіту мачка польового і цвіту липи,
- 8/ біль жолудка по недобрій іжі: пів або одна шклянка посоленої добре води, потім легкий напар з перцевої м'яти через день. Поточене вугілля тополі або липи столовими ложками,
- 9/ запалення черевної оболони, здуття жолудка: відвар із цвіту арніки,
- 10/ зафлегмлення жолудка: а/ відвар бабки або її сік,
б/ вивар із корняка айра /шувар/,
- 11/ затвердження жолудка: а/ відвар з бібника трилистника,
б/ " з крушини.
- 12/ розвільнення і здуття: а/ відвар або вивар з кровавника,
б/ " з петрушки,
в/ " з коріння і цвіту слизу лісового,
- 13/ розвільняє мірно: відвар з фіялки трибарвної,
- 14/ травлення: а/ відвар з центурії / виганяє вітри /
б/ " з полину / скріплює жолудок, побуджує апетит /
- 15/ жолудкові недомагання: а/ відвар з хвощу,
б/ овочі з ялівцю /споживати кілька денно/
- 16/ упорядковує жолудок: ложечка повил з ягід чорної бузини розпущеної у склянці води, або молоці.
- 17/ скріплення: відвар із шалвії.

18. ЗАВОРОТИ ГОЛСВИ

- 1/ вивар з кори крушини,
- 2/ " із коріння одоляну.

19. ЗАДУХА

- 1/ вивар з коріння одоляну
- 2/ чай із цвіту румянцю
- 3/ заживати овочі ялівцю.

20. ЗГАГА

- 1/ відвар з полину,
- 2/ " з центурії.

21. ЗАПАЛЕННЯ

- 1/ окістної: відвар з шалвії /оклади, змивання/

- 2/ погрудниці: гірчичний плястер,
- 3/ слизниці: відвар із цілої рослини слизу лісового.

22.ЗВАПНІННЯ АРТЕРІЙ

- 1/ відвар або спиртова наливка з росички круглолистої,
- 2/ вивар або спиртова наливка з омели.

23.ЗВИХНЕННЯ

- 1/ оклади з відвару полину,
- 2/ тинктура з арніки розріджена у воді- натирати синяки від побиття і потовчення.

24.ЗУБИ

- 1/ гризти корінь бабки наболілим зубом,
- 2/ приложити до шиї плястер з гірчиці,
- 3/ 2-3 краплі олійку з мятки, гвоздику, або інгаляція з дивдереву,
- 4/

1 частина вербової кори	} відвар-дві ложки на дві шклянки-пити тепле через день.
2 " кори крушини	
2 " бедринцю	

25.ЗАТРУЄННЯ ЇЖОЮ

20 гр.коріння пахучої фіялки на 1 1/2 склянки води.Виварити до половини і випитищоб викликати блювоти,після чого давати найбільше потовченого вугілля і 2-3 чайної ложечки горицвіту. напару,щоб скрипити серце.

26.ЖИЛЯКУВАТИЙ ВЕРЕД

Промити рану дівавцевим олійком 2-3 рази денно і приложити вимочений через кілька годин у воді м'якиш з листя капусти.

27.ЖІНОЧІ БОЛІ

- 1/

1 частина дрясену гірчака або калиточника	} відвар-одна столова ложка на склянку води
2 " вербової кори	
1 " зілля Івана прозірника	
- 2/ відвар з калиточника, або 30-40 крапель соку кілька разів денно при неправильних жіночих кровотечах. 2-3 рази денно 3/4 склянки денно

28.КАПАНКА /ГОНЕРРЕА/

- 1/ вивар із коріння і листя перстача біл.
- 2/ відвар із цвіту і коріння гордівлі лікарської.

29. КАТАР ГРУДЕЙ

- 1/ сік або відвар із листя бабки,
- 2/ чай із цвіту чорної бузини,
- 3/ відвар або вивар і кровавника.

30.КАТАР ДИШИЦЬ

Відвар із цвіту та коріння гордівлі.

31.КАШЕЛЬ

- 1/ сік, або відвар з листя бабки,
- 2/ чай із цвіту чорної бузини,
- 3/ відвар з листя васильок,
- 4/ чай із цвіту липи,
- 5/ чай із листя і цвіту підбілу,
- 6/ чай із румянцю.

32.КИШКИ

- 1/ Боліса/ відвар з калиточника
Б/ " з листя мятки
в/ вивар з листя і коріння перстаца
- 2/ Болячки: а/ 2 частини дрясену
1 " полину
1 " центурії
1 " кори з молодих галузок дуба } пити 2 шклянки
відвару денно
- 3/ Глисти: вивар із коріння, порошок, або тінктура з одоляну,
- 4/ Катар: чай з румянцю,
- 5/ Корчі: а/ відвар з дрясену,
б/ вивар із коріння одоляну,
в/ спиртова наливка з хрину.
- 6/ Недомагання: відвар або спиртова наливка з дягилю.

33.КОРОСТА

- 1/ Відвар тютюневого листя-чайна ложечка на одну шклянку води-
компреси, або смазувати,
- 2/ вивар з листя берези /молодої/-змивати тіло,
- 3/ " з кори крушини, змивати тіло,
- 4/ відвар з щавію, змивати тіло.

34.КРОВ

- 1/ Олія з коріння одоляну в дуже малих дозах,
- 2/ вивар або спиртова наливка з омели /тиснення/

- 3/ Пльовання: а/ сильний вивар з листя бабки,
б/ відвар з дрясену,
в/ відвар з калиточника,
г/ відвар і вивар з кривавника,
д/ вивар з листя і крпіння перстаца .
- 4/ Наплив до голови: чай з румянцю,
- 5/ прискорення обігу крові:
а/ відвар з арніки,
б/ вивар із галузок і листя омели змішаний з відваром хвою.
- 6/ чистить: а/ відвар із насіння дягилю,
б/ вивар з кори крушини
- 7/ виділювання крові в сечі:
а/ відвар і вивар з кровавника,
б/ " з полину,
в/ " з фіялки трибарвної,
г/ вивар із листя бузини,
д/ чай із цвіту медунки білої.

- 35 КРОВСТЕЧА-ЗДЕРЖАННЯ

- 1/ Не дуже сильний вивар із дубової кори,
2/ відвар з калиточника,
3/ " з листя, цвітів, коріння і овочів тернини.

36. ЛИШАЇ

- 1/ порошок із коріння афин,
2/ відвар щавію- змивати,
3/ гниючі лишай: розтерте свіже листя бабки, або відвар з дрясену-оклади або змивати.

37. ЛЮЕС

Вивар із коріння і листя перстаца.

38 МІГДАЛКИ

- 1/ Запалення: а/ відвар із цілого слизу,
б/ полокання горла водним настоєм із цвіту свербивузу,
в/ відвар з шалвії /полоскати/.

39. МОЧ-ВИДІЛЮВАННЯ

- 1/ відвар з арніки,
2/ " з хвою.

40. МОЧЕВИЙ МІХУР

- 1/ Катар: порошок із пядича з медом, або відвар з цілої рослини,

- 2/ ослаблення: а/ відвар з листя афінни,
б/ " з листя бабки,
в/ " з дрясену,
г/ " з калиточника,
д/ " з хвощу,
е/ чай із цвіту медунки,
є/ вивар із коріння, насіння або листя петрушки.

41.МОЧЕВИЙ ПІССК

Вивар із зрілих плодів свербивуза очищених від зерняток.

42.МОЧЕВИЙ КАМІНЬ

- 1/ Вивар із коріння і насіння петрушки змішаний з оцтом,
2/ " із коріння перстача,
3/ " із зрілих плодів свербивузу,
4/ порошок із сушених сирих жолудів з дуба,
5/ порошок із пядича змішаний з медом,
6/ відвар з дрясену.

43.МОЧЕВІ ОРГАНИ

Побудження до чинности:

- а/ відвар з листя берези,
б/ " із кори тернини,
в/ вивар із плодів свербивуза,
г/ спожити по кілька овочів ялівцю денно.

44.МОЧЕННЯ

- 1/ Болюче: відвар із листя берези,
2/ викликання мочення:
а/ відвар з арніки,
б/ " з сушеного листя, цвіту і корінців дуба,
в/ " з листя берези,
д/ " з хвощу
г/ " з фіялки трибарвної,
е/ вивар із цвіту, кори і ягід бузини,
є/ чай із листя і цвітів стокривці,
3/ кроваве мочення: чай із листя щемелини лікарської.

45.НЕРВИ

- 1/ Скриплення: а/ відвар з арніки,
б/ " з полину,
2/ Успокоєння: а/ спиртова наливка з чиснця,
б/ розжувати овочі з ялівцю,
в/ вивар із коріння, порошок або тінктура з одоляну,
3/ Побудження до чинности: насіння з гірчиці і відвар з мятки.

46. НЕРВОЗА

4/ Тинктура із стокривці.

47. НИРКИ

- 1/ Бивар із кори бузини,
- 2/ " із плодів свербивуза,
- 3/ " з ялівцевих плодів,
- 4/ відвар із дрясену,
- 5/ " із кори тернини,
- 6/ " із хвощу,
- 7/ " із центурії,
- 8/ " зроблений у вині зі шалвії,
- 9/ тінктура зі стокривці,
- 10/ чай із листя щемелини,

Пісок: відвар із калиточника і відвар із кривавника.

48. НІС

Катар: а/ вложити свіжий помятий листок василька до носа, або нюхати потертий на порошок сухий листок,

б/ чай із цвіту бузини,

в/ розтерті свіжі цвіти румянцю вложити до носа.

Кривавлення: порошок із дубової кори.

49. ОЖИВЛЕННЯ МНИМО-МЕРТВИХ

Натирати гірчицним спиртом. Натирати розмариновим спиртом.

50. ОПУХЛЕННЯ

Оклади з відвару гордівлі і полину.

51. ОЧІ

Болі: а/ плястер з гірчиці приложити до шиї / на пів години /

Запалення слизової оболони: а/ оклади з відвару з цвіту румянцю

б/ " з відвару афин на очі,

в/ " з водички насіння бабки,

г/ " запареного сухого слизу,

ЗАПАЛЕННЯ ПОВІК: а/ чистий товщ, навіть свіже масло 2-3 рази денно смазувати.

б/ легкий напар зі сушених пелюстків синьої волошки, або зілля довжника лікарського.

52. ПАРАЛІЖ

1/ кінчин: хрінний плястер,

2/ мозгу: а/ тинктура з арніки,

б/ натирання гірчицним спиртом,

в/ " розмариновим спиртом.

53. ПЕРЕСТУДА

- 1/ чай із цвіту бузини,
- 2/ чай із цвіту липи
- 3/ відвар, сок або сироп з бібника трилистника,
- 4/ відвар з кровавника.

54. ПЕЧІНКА

1/ а/ 1 частина кори крушини,	}	пити як напар, одна столова ложка на одну шклянку - 3-4 шклянки денно через 3-4 дні.
2 " " подорожника Петрів батіг,		
3 " " м'яти перцевої		

Згодом пити напар з солом'янки піскової. По нападах болю пити:

б/ 2 частини дрясену подорожника,	}	пити як легкий напар по одній шклянці денно /вечором/ впродовж богатьох тижнів.
1 " " кори крушини,		
3 " " солом'янки		

При жовчевих каміннях додати 1-2 келішки соку з чорної редьки.

- 2/ Вивар із кори крушини / додати дягилю /
- 3/ " з калиточника ,
- 4/ " з корняка татарського зілля,
- 5/ " з листя бабки,
- 6/ відвар або тинктура з бібнику,
- 7/ " з полину або центурії.

55. ПОДАГРА

- 1/ відвар з молодого листя берези,
- 2/ чай або спиртова наливка зі стокривці,
- 3/ оклади і порошок з корняка айру.

56. ПОВИТТЯ

Натирати сильно розрідженою тинктурою арніки. Оклади з відвару стокривці.

57. ПОПАРЕННЯ І ПОПАЛЕННЯ

- 1/ розтерте свіже листя бабки,
- 2/ м'язга бузини гоїть попалені місця,
- 3/ оклади зі сильного вивару дубової кори,
- 4/ прикладати попарене листя, або молоде лико липи.

58. ПОКРІПЛЯЮЧІ КУПЕЛІ

До води додати відвару з материнки.

59. ПОЧЕННЯ

викликає: відвар з арніки, чай із цвіту бузини і фіялки трибарвної,
почення ніг: оклади зі свіжого листя берези,

купіль зі сильного вивару дубової кори,
нічне почення: відвар із шалвії.

60. РАК

- 1/ попіл зі спаленого липового дерева змішаний на половину з цукром,
- 2/ оклади і порошок із корняка айру,
- 3/ оклади з хвощу,
- 4/ відвар з губки-пити столовими ложками / зменшує болі/.

61. РАНИ

- 1/ свіжі: а/оклади з розрідженої тінктури арніки,
б/ відвар з калиточника,
в/ сік із свіжого листя кривавника-потовчене або попарене свіже листя,
г/ видушений сік зі свіжого листя хрону.
- 2/ старі гниючі рани:
а/ порошок із корення афин,
б/ оклади і полокання виваром дрясену,
в/ порошок із дублової кори / засипувати рани/,
г/ сік із свіжого листя кривавника,
д/ свіжа мязга липи з молодих однорічних галузок зварена зі сметаною /прикладати/,
е/ порошок із коріння свічурника,
є/ оклади з вивару корняку айру,
ж/ оклади з хвощу,
з/ оклади з відвару шалвії,
- 3/ отворені рани:прикладати чисто обмиті свіжі листки підбілу,
- 4/ скоре гоєння ран:
а/ оклади з розрідженої тінктури арніки,
б/ порошок з кори дуба,
в/ сік із свіжої м'яти,
г/ оклади з відвару коріння перстача,
д/ оклади з відвару центурії,
- 5/ масть із свіжої телячої коси /панкреас/ або засипувати вприсиці пів на пів із спорошкованою дубовою корою,
- 6/ прикладати правдивий мед, або масть із 5% білого цукру де не гранули.
- 7/ брак вати можна заступити добре вимитим мохом ісландським.

62. РАХІТ

- 1/ пити каву з зерен дозрілих пражених жолудів,
- 2/ відвар з материнки,
- 3/ купелі з корняком татарського зілля/ шувар /.

63. РОЖА

- 1/ оклади з мязги бузини,
- 2/ заживати порошок із сушеного листа підбілу 2-3 рази денно на вістрі ножа.

64. РЕВМАТИЗМ

- 1/ натирати хорі місця розрідженою тинктурою арніки,
- 2/ відвар із листя берези,
- 3/ " з кривавника,
- 4/ " з фіялки трибарвної,
- 5/ " з пядича або порошок з медом,
- 6/ вивар із корняка шувара,
- 7/ хріновий плястер,

Успокоює: а/ чай із цвіту липи,

б/ відвар з материнки,

в/ " з румянцю.

65. СЕРЦЕ

- 1/ Биття: а/ відвар із листя мятки,
б/ " із коріння, порошок, або тинктура з одоляну.

2/ Корчі: а/ відвар ~~з жовтої гірчиці~~ і вивар з кривавника.

3/ Оживлення: а/ гірчичний олій /натирати/

б/ чай із цвіту липи,

в/ хріновий плястер,

4/ недуги: а/ відвар з калиточника,

б/ " або спиртова наливка з розмарину,

в/ вивар або спиртова наливка з омели,

г/ спиртова наливка з чичецію,

д/ споживати розжувачи овочі ялівцю,

е/ холодний компрес, кілька ковток холодної води,

є/ холодний чай з валерянки-приготовляємо в той спосіб: заливаємо склянкою холодної води 2-3 чайні ложечки дрібно посіченого коріння валерянки. За 10-15 хвилин чай готовий / випити склянку ковтками впродовж дня/.

ж/ одна столова ложка весняного горлицвіту і одна

столова ложка перцевої м'яти на дві шклянки окропу. Пити одну столову ложку 3 рази денно.

66. СОЛІТЕР-ГЛИСТИ

- 1/ Вівсяники/дуже дрібні/: у вечір варена картопля і 3-4 годвок часнику. Рано натще серце зарені сливки, а через день насіння з гарбузу / 2-3 жмені/. Щодня леватива з часнику, або смарування нафтою в відході.
- 2/ Лентові глисти: споживання оселедців, відвар з полину, гарбізове насіння і папороть глисник.
Настій із свіжого коріння папороті на спирті або етері \neq 1:8 /Заживати 20-30 крапель 8-10 разів протягом 4-5 годин. Згодом взяти на очищення / не рицинусу/.
- 3/ Облі глисти/як дощові хробаки/: в їжі багато цибулі, огірків, редьковоць, сирого шпінату- а раном і вечором одна шклян-ка тертої моркви з часником, або відваром румянцю або полину.

67. СИНЯКИ

Натирати розрідженою тинктурою арніки.

68. СКОРБУТ

- 1/ Цитрини, свіжі помідори, неварене молоко, городовина, мясо,
- 2/ хрін з цукром або сметаною 2-3 столові ложки по їжі,
- 3/ полоскати шалвієм,

69. ТРЯСУЧКА /Маларія/

- 1/ Відвар, порошок, або тинктура з бібнику,
- 2/ " з калиточника,
- 3/ " і вивар з кривавника,
- 4/ вивар із коріння перстаца,
- 5/ " із коріння шувара.

70. ТУБЕРКУЛЬОЗ

Подавання на початку туберкульози легенів-рослин, що мають у собі багато вапна як зябрий, польовий хвощ, скрип.

На туберкульоз костей: оклади і порошок із коріння айру.

71.УКУШЕННЯ

Їдкими комахами: розтерте свіже листя бабки.

72.УСТА

Гниття: полокати соком із афин змішаним із водою,
полокати водичкою з хрестоцвіту, або відваром із шалвії.

73.УХА

Біль: а/ сік із листя бабки впорскнений до уха,
б/ пара із відвару листя і цвіту бузини,
в/ плястер гірчиці приложити до шиї,
г/ вдихувати пару з горячого відвару гордівлі,
Запалення: а/ видушений сік зі свіжого листя василька,
б/ оклади із запареної сухої рослини слизу.

74. ХРИПКА

1/ Чай із цвіту бузини- випити перед сном,
2/ плястер з гірчиці приложити до шиї.

75.ЦУКРИЦЯ

1/ відвар з листя афини,
2/ вивар із коріння перстаца.

76.Червінка

1/ відвар з листя афини,
2/ " з коріння і цвіту гордівлі,
3/ " із : 2 частин дрясену,
1 частини центурії,
1 частини полину
1 частини кори молодих галузок дуба.
4/ вивар із листя, цвітів і овочів тернини.

77.ЧЕРЕВО

Запалення оболони: відвар із цвіту арніки.

78. ЧИРЯКИ

Свіжа мязга липи з молодих однорічних галузок зварена зі свіжою сметаною-проїдає чиряки.

79.ШИЯ

1/ чай із цвіту липи,
2/ відвар із кори тернини-полоскати горло.

80. ШКРОФУЛИ

- 1/ Вивар або спиртова наливка з омели,
- 2/ відвар з фіялки,
- 3/ купіль з корняком айру.

81. ШКИРА

- 1/ Потріскана: відвар з румянцю на оклади і полоскання,
- 2/ викиди і висипка:
 - а/ оклади з відвару полину,
 - б/ " і купелі з відвару фіялки трибарвної,
 - в/ " і змивання відваром центурії,
 - г/ " з вивару кори крушини,
 - д/ попіл зі спаленого липового дерева змішаний з цукром,
 - в/ відвар з бібнику,
 - є/ " з насіння і коріння дягилю,
 - ж/ купіль з відвару хвою.
- 3/ нарости: оклади з відвару коріння перстача.
- 4/ прищі: а/ змивати слабим відваром фіялки,
б/ змивати відваром, або смарувати тинктурою чистця.
- 5/ пухирі: а/ оклади з відвару перстача,
б/ оклади з вивару корняка айру.
- 6/ струпи: змивати слабим відваром фіялки.
- 7/ свербіння: приложити потовчену свіжу перцеву м'яту.
- 8/ екзема: порошок із хвою і цвіту румянцю /засипувати/

82. ЯСНА

- 1/ Запалення: а/ полоскати соком із афін змішаним з водою,
б/ відвар із листя василька-до полоскання.
- 2/ кривавлення: полоскати відваром шалвії.
- 3/ скріплення: спиртовий настій, або лікувальна олія з хрестоцвіту.

З М І С Т

I.а/Загальний огляд лічних рослин і їх пристосування	стр.1
II.б/ поазбучний список хоріб та спосіб їх лікування лічними зелами.	
1.Анемія.....	стр.6
2.Апетит	стр.6
3.Бігунка	стр.6
4.Біль голови	стр.6
5.Болячки	стр.7
6.Відмороження- Відлежання	стр.7
7.Водна пухлина	стр.7
8.Гарячка	стр.8
9.Горло	стр.8
10.Грудні недуги	стр.8
11.Гемороїди	стр.9
12.Губи	стр.9
13.Дике мясо	стр.9
14.Дифтерія	стр.9
15.Жовтачка	стр.9
16.Жовчеві каміння	стр.9
17.Жолудок	стр.9
18.Завороти голови	стр.10
19.Задуха	стр.10
20.Згага	стр.10
21.Запалення	стр.10
22.Звапніння артерій	стр.11
23.Звихнення	стр.11
24.ЗУби	стр.11
25.Затруєння їжою	стр.11
26.Жилякуватий веред	стр.11
27.Жіночі болі	стр.11
28.Капанка	стр.11

29. Катар грудей	стр. 12
30. Катар дишиць	стр. 12
31. Кашель	стр. 12
32. Кишки	стр. 12
33. Короста	стр. 12
34. Кров	стр. 12
35. Кровотеча-здерхання	стр. 13
36. Лишаї	стр. 13
37. Лжес	стр. 13
38. Мігдалки	стр. 13
39. Моч-виділювання	стр. 13
40. Мочевий міхур	стр. 13
41. Мочевий пісок	стр. 14
42. Мочевий камінь , , ,	стр. 14
43. Мочеві органи	стр. 14
44. Мочення	стр. 14
45. Нерви	стр. 14
46. Нервоза.	стр. 15
47. Нирки	стр. 15
48. Ніс	стр. 15
49. Оживлення мнимо-мертвих	стр. 15
50. Опухлення	стр. 15
51. Очі	стр. 15
52. Параліж	стр. 15
53. Перестуда	стр. 16
54. Печінка	стр. 16
55. Подагра	стр. 16
56. Побиття	стр. 16
57. Попарення і попалення	стр. 16
58. Покріплючі купелі	стр. 16
59. Почення	стр. 16
60. Рак	стр. 17
61. Рани.	стр. 17
62. Рахіт	стр. 18

63. РОЖА	стр. 18
64. Ревматизм	стр. 18
65. Серце	стр. 18
66. Солітер-глисти	стр. 19
67. Синяки	стр. 19
68. Скорбут	стр. 19
69. Трясучка /малярія/.....	стр. 19
70. Туберкульоза	стр. 19
71. Укушення	стр. 20
72. Уста	стр. 20
73. Уха	стр. 20
74. Хрипка	стр. 20
75. Цукриця	стр. 20
76. Червінка	стр. 20
77. Черево	стр. 20
78. Чиряки	стр. 20
79. Шия	стр. 20
80. Шкрофули	стр. 21
81. Шкіра	стр. 21
82. Ясна	стр. 21